

ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศ
ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
School Administrative Factors Affecting Academic Administration Excellence
of Schools Under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 1

อันชรี สานันต์¹ และ อาคม อึ้งพวง²
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ^{1,2}
Ancharee Sanan¹ and Arkom Eungpuang²
Northeastern University^{1,2}

Corresponding Author, Email: ancharee139sanan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 2) ศึกษาระดับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา และ 3) ศึกษาปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 35 คน และครูผู้สอน 282 คน รวมทั้งสิ้น 317 คน โดยสุ่มแบบแบ่งชั้นตามตำแหน่งหน้าที่ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 3 ตอน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .752 และ .790 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยด้านการพัฒนาบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด
- 2) ความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยด้านคุณภาพครูมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และด้านคุณภาพผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด
- 3) ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ อย่างมี

* ได้รับบทความ: 20 มีนาคม 2568; แก้ไขบทความ: 21 มิถุนายน 2568; ตอรับตีพิมพ์: 30 มิถุนายน 2568

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ($\beta = .527$) ด้านการพัฒนาบุคลากร ($\beta = .384$) และด้านโครงสร้างองค์การ ($\beta = -.228$) โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของความ เป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการได้ร้อยละ 82.70 ($R^2 = .827$)

คำสำคัญ: ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา; ความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ; เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

Abstract

The objectives of this research were to: (1) examine the factors of school administration under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 1; (2) investigate the level of academic administration excellence of schools in the area; and (3) analyze the administrative factors affecting academic administration excellence. The sample consisted of 317 participants, including 35 school administrators and 282 teachers, selected through stratified random sampling based on job positions. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire comprising three sections, with reliability coefficients of .752 and .790. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The findings revealed that:

1) the overall level of school administration factors was at a high level, with personnel development being the highest-rated factor, while administrative leadership was the lowest

2) the overall excellence of academic administration was also rated at a high level, with teacher quality receiving the highest mean score and administrator quality the lowest

3) three administrative factors significantly affected academic administration excellence at the .05 level: teacher work motivation ($\beta = .527$), personnel development ($\beta = .384$), and organizational structure ($\beta = -.228$). These variables collectively explained 82.70% of the variance in academic administration excellence ($R^2=.827$).

Keywords: School administration factors; Academic administration excellence; Khon Kaen Primary Educational Service Area 1

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของประชาชนให้เป็นการหลักในการขับเคลื่อนประเทศ การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพช่วยเสริมสร้างองค์ความรู้ ทักษะ เจตคติ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ อันนำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (พ.ศ. 2545) รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ที่มุ่ง “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” เพื่อผลักดันให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณธรรม ความรู้ ทักษะชีวิต และคุณภาพตามมาตรฐานสากล

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดวิสัยทัศน์ตามแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ว่า “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสุขในสังคม” ซึ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน และคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุผลตามมาตรฐาน การนำนโยบายสู่การปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จนั้น โรงเรียนมีบทบาทสำคัญในฐานะหน่วยงานระดับพื้นที่ที่ต้องแปลงนโยบายสู่ภาคปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

การบริหารงานวิชาการจึงเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การพัฒนาครู ตลอดจนการส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการวางแผน กำกับติดตาม และประเมินผลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้คุณภาพทางวิชาการของโรงเรียนบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2553) และงานวิจัยของจุฑาทพร สันวิจิตร (2567) ที่ระบุว่าการบริหารงานวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญสูงสุดในการสร้างคุณภาพผู้เรียนและยกระดับคุณภาพสถานศึกษา

อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2566 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่าคะแนนเฉลี่ยรวมเพียง 40.09 โดยมีเพียงรายวิชาภาษาไทยที่สูงกว่าร้อยละ 50 (50.86) ส่วนรายวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 50 (38.63, 37.20 และ 33.68 ตามลำดับ) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการยกระดับการบริหารงานวิชาการอย่างเร่งด่วน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2566)

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่าปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อความสำเร็จในงานวิชาการมีหลายประการ อาทิ โครงสร้างองค์การ การพัฒนาบุคลากร บรรยากาศองค์การ และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทางการศึกษา (วิมาลย์ สีทอง, 2563; สุประวีณ์ ทิพย์โพธิ์, 2563; ชุตติกาญจน์ หลวงแสน, 2564) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพทางวิชาการของสถานศึกษา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อระบุปัจจัยเชิงประจักษ์ที่มีผลต่อความสำเร็จทางวิชาการ และนำเสนอแนวทางเชิงพัฒนาที่สามารถประยุกต์ใช้ในการวางแผนปรับปรุงการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายเชิงคุณภาพของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
2. เพื่อศึกษาความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
3. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้รักษาราชการแทน รองผู้อำนวยการ และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวน 152 แห่ง รวมผู้บริหารสถานศึกษา 169 คน และครูผู้สอน 1,531 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้รักษาราชการแทน รองผู้อำนวยการ จำนวน 35 คน และครูผู้สอน 282 คน รวมทั้งสิ้น 317 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Taro Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 และสุ่มด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ จำแนกเป็น 7 ปัจจัย ได้แก่ 1. โครงสร้างองค์การ 2. การพัฒนาบุคลากร 3. เทคโนโลยีสารสนเทศ 4. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 5. บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ 6. งบประมาณ 7. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู จำนวนข้อทั้งหมด 47 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ จำแนกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1. คุณภาพผู้เรียน 2. คุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา 3. ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง 4. คุณภาพครู 5. ผลงานของสถานศึกษา รวมทั้งหมด 30 ข้อ

3. ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อนำมาจัดทำกรอบแนวคิดและนิยามตัวแปร

2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและสำนวนภาษา และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3. นำแบบสอบถามฉบับปรับปรุงเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity: IOC) ก่อนนำไปทดลองใช้จริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยต้นสังกัด

2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อประสานขอข้อมูล

3. ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดระยะเวลาในการตอบกลับ 2 สัปดาห์

4. ติดตามและรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความครบถ้วนและความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยดำเนินการดังนี้

5.1 สถิติเชิงพรรณนา

- ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
เพื่อวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นตามเกณฑ์แปลความหมายของ บุญชม ศรีสะอาด (2556)

4.51 – 5.00 = มากที่สุด

3.51 – 4.50 = มาก

2.51 – 3.50 = ปานกลาง

1.51 – 2.50 = น้อย

1.00 – 1.50 = น้อยที่สุด

5.2 สถิติเชิงอนุมาน

- การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบอิทธิพล
ของปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ขอนแก่น เขต 1 พบว่า

1.1 ระดับปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ขอนแก่น เขต 1 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้าน
การพัฒนา รองลงมาคือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านงบประมาณ ด้านโครงสร้างองค์การ ตำบลรียากาศ
และวัฒนธรรมองค์การ ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านภาวะ
ผู้นำของผู้บริหาร

1.1.1 ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า
ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และข้อที่มีค่า
เฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารสามารถโน้มน้าวและชักชวนให้ครูและบุคลากรทำงานให้บรรลุสู่เป้าหมาย

1.1.2 ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
รายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารยกย่อง ชมเชย หรือประกาศเกียรติคุณแก่ครูและบุคลากร
ที่มีผลงานดีเด่น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารจัดระบบงานและมอบหมายงานตามความสามารถ
ของครูและบุคลากร

1.1.3 ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
รายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บุคลากรมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จริงใจ ให้เกียรติ และช่วยเหลือ
เกื้อกูลกันและกันและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารเปิดใจกว้างและยอมรับฟังความคิดเห็นของครู

1.1.4 ด้านโครงสร้างองค์การ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนจัดโครงสร้างองค์การที่มีความยืดหยุ่น เน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนจัดโครงสร้างการบริหารงานที่กระชับ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้มีความสะดวกและคล่องตัว

1.1.5 ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเข้ารับการอบรม ประชุมและสัมมนาที่สอดคล้องกับงานในหน้าที่ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาครูและบุคลากรที่ชัดเจน

1.1.6 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการที่ดี สอดคล้องกับความต้องการและจำเป็นของการใช้งาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีระบบฐานข้อมูลในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารและการเรียนการสอน

1.1.7 ด้านงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการเงินและการคลังอย่างเคร่งครัด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีงบประมาณที่เพียงพอต่อการบริหารงานของทุกฝ่าย

2. ผลการศึกษาระดับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า

2.1 ระดับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณภาพครู รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้ปกครอง ด้านผลงานของสถานศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา

2.1.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้

2.1.2 ด้านคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บริหารงานแบบมืออาชีพและเกิดประสิทธิผลตามแผนงานที่ได้วางเอาไว้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

2.1.3 ด้านคุณภาพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูได้รับความไว้วางใจจากผู้บริหารและผู้ปกครอง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ครูมีการใช้สื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน

2.1.4 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้ปกครอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้ปกครองและชุมชนศรัทธา เชื่อมั่น และยอมรับในคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้ปกครองและชุมชนให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา

2.1.5 ด้านผลงานของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับบริบทและตอบสนองความต้องการของชุมชน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีหลักสูตรที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล

3. ผลการศึกษาปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ปัจจัย คือ ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู (X_2) ด้านโครงสร้างองค์การ (X_4) ด้านการพัฒนาบุคลากร (X_5) และด้านงบประมาณ (X_7) ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .910 สามารถอธิบายความแปรปรวนของความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ได้ร้อยละ 82.70 ($R^2 = .827$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการพัฒนาบุคลากร เทคโนโลยีสารสนเทศ และงบประมาณ สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารจัดการของโรงเรียนมีความพร้อมในเชิงโครงสร้าง ทรัพยากร และการสนับสนุนครูอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารแม้อยู่ในระดับมากเช่นกัน แต่เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารยังมีโอกาสในการพัฒนาบทบาทเชิงวิชาการและภาวะผู้นำให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายฉบับที่ชี้ว่าผู้บริหารและครูวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิผลงานวิชาการของสถานศึกษา

ในด้านความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยชี้ว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านคุณภาพครู รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง และผลงานของสถานศึกษา ส่วนคุณภาพผู้บริหารเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สถานศึกษาจึงมีจุดแข็งด้านศักยภาพครูและ

การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและผลการวิจัยที่ระบุว่าคุณภาพครู สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญของโรงเรียนที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ

เมื่อพิจารณาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านงบประมาณเป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความเป็นเลิศทางวิชาการได้อย่างมีนัยสำคัญ และร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่า การสร้างแรงจูงใจให้ครูมีขวัญกำลังใจในการทำงาน การจัดโครงสร้างโรงเรียนที่ยืดหยุ่นและเอื้อต่อการทำงานร่วมกัน การลงทุนพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และการจัดสรรงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนคุณภาพงานวิชาการของโรงเรียน

ในทางกลับกัน ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่สามารถพยากรณ์ความเป็นเลิศทางวิชาการได้ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจสะท้อนบริบทเฉพาะของพื้นที่ที่หลายโรงเรียนไม่มีผู้บริหารประจำ มีครูรักษาการแทน หรือขาดความพร้อมด้านประสบการณ์การบริหารและทรัพยากรเทคโนโลยี ทำให้ปัจจัยดังกล่าวยังไม่ปรากฏอิทธิพลเชิงสถิติอย่างชัดเจน แม้ในเชิงพรรณนาจะอยู่ในระดับมากก็ตาม

โดยสรุป ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การยกระดับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับการพัฒนาบุคลากร การสร้างแรงจูงใจแก่ครู การจัดโครงสร้างองค์การที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน และการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหาร เพื่อขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับมาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ควรนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางกำหนดมาตรการหรือรูปแบบการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนนำปัจจัยที่มีจุดแข็งไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนพัฒนา การนิเทศติดตาม และการตัดสินใจเชิงนโยบายด้านวิชาการในโรงเรียนของตนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.2 ในด้านความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ด้านคุณภาพครูมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าครูมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและนวัตกรรม และการสร้างความ

ร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ดังนั้น สถานศึกษาควรเสริมสร้างระบบสนับสนุนวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง เช่น การส่งเสริม PLC การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน และการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เพื่อรักษาคุณภาพครูในระยะยาวและยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่ปรากฏอิทธิพลเชิงสถิติต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในครั้งนี้ จึงควรศึกษาสาเหตุเชิงลึกเพิ่มเติม เช่น ศึกษาเชิงคุณภาพหรือแบบผสมผสาน เพื่อทำความเข้าใจบริบท ความพร้อมด้านบุคลากร ทรัพยากร และข้อจำกัดในการนำไปใช้จริง

2.2 งานวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ดังนั้นงานวิจัยในอนาคตควรขยายพื้นที่ศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ หรือพื้นที่ที่มีลักษณะแตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบผลและเพิ่มความหลากหลายของข้อมูล อันจะช่วยยืนยันความสอดคล้องหรือความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในวงกว้างยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชุตिकाญจน์ หลวงแสน. (2564). ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- จุฑาพร สันวิจิตร. (2567). การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). สถิติเพื่อการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 9). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิมาลย์ สีทอง. (2563). ปัจจัยการบริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สุประวีณ์ ทิพย์โพธิ์. (2563). บรรยากาศองค์การและการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทางวิชาการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. (2566). ผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566. สพป.ขอนแก่น เขต 1.